

INFORME ANUAL 2009
SECTOR TURÍSTIC
BAIX LLOBREGAT

ÍNDEX

PRESENTACIÓ	2
I. EL SECTOR TURÍSTIC I L'ACTIVITAT ECONÒMICA	3
II. APROXIMACIÓ GENERAL AL SECTOR TURÍSTIC DEL BAIX LLOBREGAT	6
1. Macromagnituds econòmiques	6
2. Estructura productiva i mercat de treball.....	7
III. LES ACTIVITATS ECONÒMIQUES DEL SECTOR TURÍSTIC	12
1. Serveis d'allotjament	12
2. Serveis de menjar i begudes.....	14
3. Agències de viatges i operadors turístics.....	16
IV. CONCLUSIONS	18
BIBLIOGRAFIA	19

PRESENTACIÓ

A continuació us presentem l'informe del sector turístic al Baix Llobregat 2009. Aquest informe completa la informació que es publica en els informes trimestrals d'ocupació hotelera, que teniu a la vostra disposició a la pàgina web de l'Observatori Comarcal, mitjançant l'estudi de les magnituds econòmiques, d'estructura productiva i mercat de treball del sector turístic del Baix Llobregat.

La informació que recull aquest informe s'estructura en quatre grans apartats: sector turístic i activitat econòmica; aproximació general al sector turístic del Baix Llobregat; i les activitats econòmiques del sector turístic. S'inclou també un apartat de conclusions.

En el primer apartat, "el sector turístic i l'activitat econòmica", es realitza un anàlisi general de la situació i impacte del sector turístic en l'economia europea per a, posteriorment, recollir les recomanacions dels principals agents econòmics i polítics respecte el futur desenvolupament turístic.

En el segon bloc, "aproximació general al sector turístic del Baix Llobregat", es presenten les primeres dades del sector turístic a la comarca: macromagnituds econòmiques (el pes de l'hostaleria en el Producte Interior Brut del sector serveis), estructura productiva i mercat de treball.

El tercer apartat, "les activitats econòmiques del sector turístic", estudia diferents activitats que formen el sector turístic a la comarca -serveis d'allotjament; serveis de menjar i begudes i agències de viatges i operadors turístics- seguint una estructura comuna que permet la comparació entre les diferents activitats: pes en el sector turístic; evolució i estacionalitat de la població ocupada; distribució d'autònoms i assalariats; feminització i estacionalitat de l'atur i contractació i temporalitat.

Finalment, s'inclou un apartat de conclusions generals de l'estudi assenyalant les dades més rellevants que poden servir per a la reflexió i el treball en la millora del sector turístic de la comarca i un apartat de bibliografia amb alguns estudis internacionals, estatals i catalans de referència.

I. EL SECTOR TURÍSTIC I L'ACTIVITAT ECONÒMICA

Paper de la indústria turística en l'economia europea.

El turisme està jugant un paper cada cop més rellevant en l'economia mundial. Des de 1997 s'ha reconegut en la Unió Europea el potencial del turisme per a generar creixement econòmic i ocupació.

La indústria turística europea crea més del 4% del Producte Interior Brut comunitari, amb aproximadament dos milions d'empreses que ocupen a un 4% del total dels treballadors (representant a més de vuit milions d'ocupats). Si es prenen en consideració els vincles amb altres sectors, la contribució del turisme al PIB s'estima en un 11% i en l'ocupació en més d'un 12% (vint-i-quatre milions de llocs de treball).

Un dels principals indicadors de la magnitud de la indústria turística són, així, les persones ocupades en el sector, tant a nivell directe com el seu impacte en diversitat de serveis i professions lligades a altres activitats econòmiques. Així, la repercussió de l'activitat turística és notable, sobretot, en el transport, la construcció o el comerç al detall.

Impacte de la conjuntura en el sector turístic.

Davant el context de crisi econòmica on tots els sectors econòmics s'han vist afectats, el turisme tot i veure's afectat, ho ha fet amb menys intensitat que la resta d'activitats econòmiques.

El sector turístic a Europa, per ser el més gran i antic del món, ha estat el més afectat per la crisi econòmica mundial iniciada a mitjans de 2008. La zona europea, tot i aconseguir més del 53% de les arribades de turistes internacionals i el 50% dels ingressos per turisme internacional en el 2008, va tenir el menor creixement d'arribades de turistes internacionals (d'un 0,3%, 489 milions d'arribades). Les repercussions de la crisi han estat més severes però, en els ingressos per turisme, que observaren un descens de l'1% respecte l'any anterior.

Elements que condicionarán el desenvolupament de la indústria turística europea.

A més de la conjuntura econòmica, existeixen altres elements que condicionaran el desenvolupament de la indústria turística. El dictamen del Comitè de les Regions (21 abril 2009) alertava sobre la importància de la variable demogràfica en el desenvolupament del sector. Els canvis a curt termini de l'estructura demogràfica europea, com ara, l'augment de l'edat mitjana de la població europea amb bon estat de salut i qualitat de vida, obliguen a repensar l'oferta turística del mercat europeu. Aquests trets demogràfics es preveu que condicionin un canvi en la demanda turística actual. Així, per exemple, es preveu que el major creixement del sector turístic estigui relacionat amb l'oferta de turisme de salut, patrimoni cultural i natural.

El sector turístic a Espanya i Catalunya

Espanya és una de les principals destinacions turístiques en el món. L'any 2008 Espanya va rebre 57,3 milions de turistes estrangers. Això fa que sigui el tercer Estat més visitat del món. Catalunya ocupa dins l'Estat una posició molt destacada: és la primera destinació espanyola del turisme estranger (amb catorze milions de viatgers que suposa més del 25% del total).

Taula 1. Arribada de turistes internacionals

	Sèries	Milions		Variació	
		2007	2008	07/06	08/07
1. França	TF	81,9	79,3	3,9	-3,2
2. Estats Units	TF	56,0	58,0	9,8	3,6
3. Espanya	TF	58,7	57,3	1,1	-2,3
4. Xina	TF	54,7	53,0	9,6	-3,1
5. Itàlia	TF	43,7	42,7	6,3	-2,1
6. Regne Unit	TF	30,9	30,2	0,7	-2,2
7. Ucraïna	TF	23,1	25,4	22,1	9,8
8. Turquia	TF	22,2	25,0	17,6	12,3
9. Alemanya	TCE	24,4	24,9	3,6	1,9
10. Mèxic	TF	21,4	22,6	0,1	5,9

Font: OC-BL a partir de dades de l'Organització Mundial de Turisme

1

Un altre indicador que mesura la rellevància del sector turístic en l'economia d'un país és el volum d'ingressos observat per turisme internacional. Si en recepció de turistes, Espanya es situava com el tercer país més visitat, en volum d'ingressos es situava en el 2008 en segon lloc només per darrera dels Estats Units.

L'efecte del valor de la moneda i els preus relatius de l'oferta turística, es reflecteix, entre d'altres, en el volum de turistes internacionals. Exemple d'això és l'evolució del sector turístic a Catalunya en els darrers anys: cicle expansiu en el període 1995 i 2001 per, entre d'altres, una depreciació de la moneda i una millora en els preus relatius que es van resoldre en una relativa estabilitat de la posició competitiva turística; en els anys següents, en canvi, hi ha una clara pèrdua de competitivitat donada bàsicament per l'apreciació de l'euro davant la resta de monedes del món.

Taula 2. Ingressos per turisme internacional

	Milers de milions dòlars		Variació	
	2007	2008	07/06	08/07
1. Estats Units	96,7	110,1	12,8	13,8
2. Espanya	57,6	61,6	12,8	6,9
3. França	54,3	55,6	17,1	2,4
4. Itàlia	42,7	45,7	11,9	7,2
5. Xina	37,2	40,8	9,7	9,7
6. Alemanya	36,0	40,0	9,9	11,0
7. Regne Unit	38,6	36,0	11,6	-6,7
8. Austràlia	22,3	24,7	25,0	10,6
9. Turquia	18,5	22,0	9,7	18,7
10. Àustria	18,9	21,8	13,5	15,7

Font: OC-BL a partir de dades de l'Organització Mundial de Turisme

**Recomanacions
dels organismes
internacionals i
dels professionals
del sector.**

Davant les transformacions de la demanda turística i de la conjuntura econòmica actual, tant organismes internacionals (com l'Organització Mundial del Turisme, la Comissió Europea o el Comitè de les Regions) com professionals del sector (Exceltur, l'aliança de les grans empreses turístiques) coincideixen en el tipus d'accions a desenvolupar: 1. incrementar la col·laboració entre agents privats i

¹ Acrònims de la taula 1 : TF: arribades de turistes internacionals en les fronteres (excepte visitants d'un dia); TCE: arribades de turistes internacionals en establiments col·lectius.

públics; 2. millorar la qualificació dels treballadors del sector; 3. especialitzar l'oferta turística; 4. cooperació transnacional en l'elaboració de paquets turístics i 5. inversió de l'administració en el sector ja que aquesta revertiria de manera directa en ocupació i exportacions.

És a dir, i citant la comunicació de la Comissió Europea COM(2006) 134 final. 17.3.2006. "La complexitat del turisme i l'àmplia diversitat de parts implicades requereixen la col·laboració de tots els interessats per a planificar i posar en pràctica les polítiques i les mesures europees relacionades. Les institucions comunitàries, les administracions nacionals, els empleadors i treballadors i els investigadors hauran de col·laborar a tots els nivells per millorar la competitivitat i posar de relleu la importància del turisme europeu".

II. APROXIMACIÓ GENERAL AL SECTOR TURÍSTIC DEL BAIX LLOBREGAT

1. Macromagnituds econòmiques

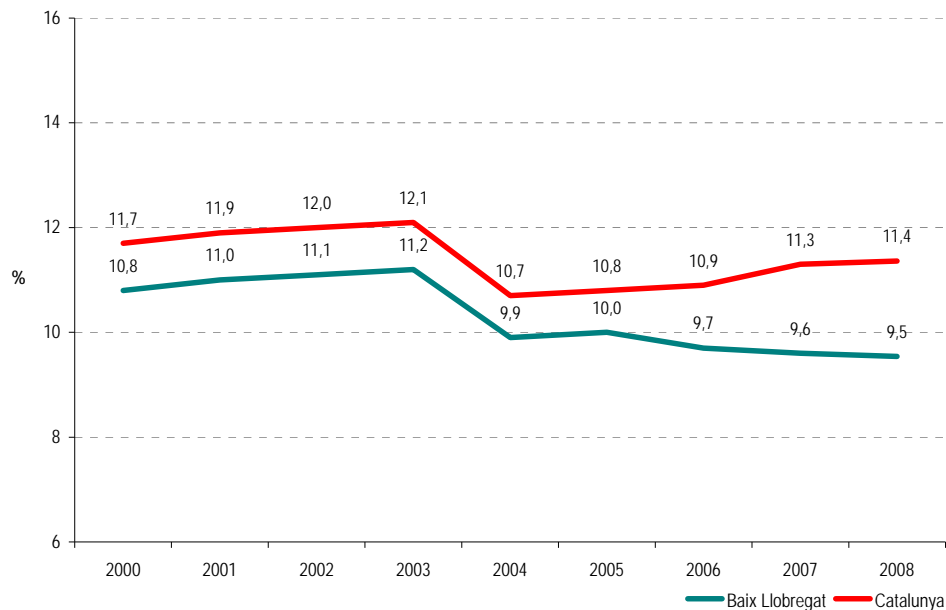
El Producte Interior Brut és la macromagnitud més coneguda per a mesurar l'activitat econòmica i la que es pren com a referència per analitzar la situació econòmica d'un territori. El PIB, és el resultat d'agregar el valor afegit brut del conjunt de les branques d'activitat econòmica i els impostos nets sobre els productes.

El sector amb major pes en el Producte Interior Brut de la comarca és el sector serveis (representant més del 60% del total del PIB). L'activitat econòmica relacionada amb el sector turístic de la qual es disposa de dades del PIB a nivell comarcal és l'hostaleria.

Al Baix Llobregat, l'hostaleria suposa el 9,5% del PIB del sector serveis, respecte a anys anteriors, el seu constant increment ha anat disminuint de manera progressiva des del 2006. Aquesta tendència, en canvi, és oposada a l'observada en el conjunt de Catalunya, on des del 2005 el pes de l'hostaleria ha anat incrementant respecte el total del PIB del sector serveis.

Gràfic 1. Evolució del pes de l'hostaleria en el total del PIB dels serveis. Baix Llobregat i Catalunya (%)

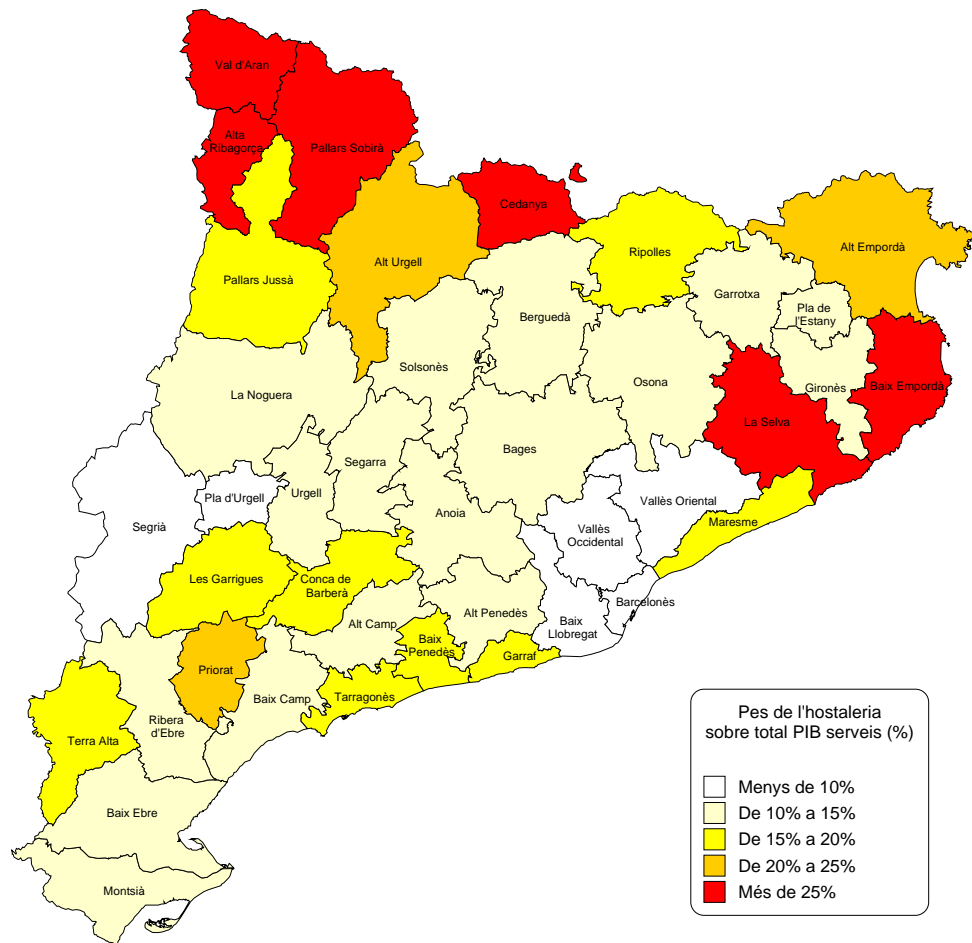
Des del 2006 disminueix el pes de l'hostaleria en el total del PIB del sector serveis.

Font: OC-BL, a partir de les dades de l'Anuari Econòmic Comarcal de Caixa Catalunya

Tot i això, el pes de l'hostaleria sobre el total del PIB del sector serveis no és homogeni en el conjunt de les comarques de Catalunya. Així, mentre en les comarques del Baix Llobregat, Vallès Oriental, Vallès Occidental o Barcelonès el pes de l'hostaleria no suposa el 10% del seu PIB de serveis, en comarques com la Cerdanya, La Selva, Baix Empordà, Pallars Sobirà o la Vall d'Aran el pes d'aquest subsector supera el 25% respecte el total del seu PIB del sector serveis.

Mapa 1. Pes de l'hostaleria sobre el total del PIB del sector serveis per comarques. 2008. (%)

Font: OC-BL, a partir de les dades de l'Anuari Econòmic Comarcal de Caixa Catalunya

2. Estructura productiva i mercat de treball

Activitats del sector turístic.

S'és conscient de l'ampli ventall d'activitats econòmiques directa i indirectament relacionades amb el turisme que es veuen afectades per l'evolució del sector. Tot i això, en aquest estudi es considera sector turístic la suma de tres activitats econòmiques -serveis d'allotjament, serveis de menjar i begudes i les activitats d'agències de viatges i operadors turístics- per tal de concretar l'anàlisi i limitar-ho, al màxim possible, a l'activitat estrictament relacionada a la indústria turística.

Elements d'anàlisi.

A continuació es presenten les dades agregades d'aquestes activitats per tal de comprovar de manera general la dimensió i evolució del sector turístic en el Baix Llobregat. La limitació de les dades a nivell comarcal en quant a l'estudi econòmic del sector turístic, ens concreta l'anàlisi en tres àmbits: estructura productiva (considerant els seus tres components: centres de cotització a la seguretat social, població assalariada i autònoma); atur i contractació registrada i expedients de regulació d'ocupació autoritzats.

Estructura productiva.

Al Baix Llobregat existeixen 2.006 centres de treball dedicats al sector turístic. Aquesta xifra suposa gairebé el 12% del total de centres del cotització del sector

de la província de Barcelona i el 7,6% del conjunt de Catalunya. S'observa també com hi ha 18.354 persones ocupades a la comarca en aquest sector, el 73% de les quals són assalariades i el 27% autònomes.

Taula 3. Activitat econòmica de les activitats turístiques. Baix Llobregat. 4T 2009

	n	Variació anual		pes % / total província Barcelona	pes % / total Catalunya
		Absoluta	Relativa (%)		
Centres de cotització	2.006	-35	-1,7	11,6	7,6
Població assalariada	13.442	-822	-5,8	12,1	8,7
Població autònoma	4.912	-53	-1,1	14,1	9,4
Total població afiliada	18.354	-875	-4,6	12,5	8,9

Font: OC-BL, a partir de dades de l'INSS

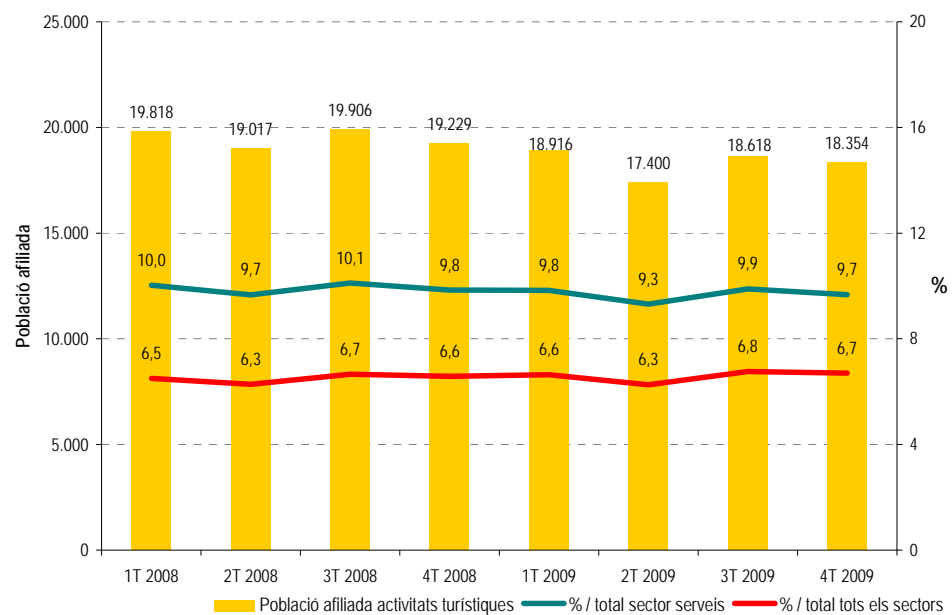
Estabilitat i pes de l'ocupació del sector turístic.

Respecte el 2008, ha disminuït el nombre de centres de cotització en un 1,7% i de la població afiliada en un 4,6%. Si s'observa l'evolució de la població ocupada en el sector turístic de manera trimestral, s'observa un descens de la població en el segon trimestre i un increment en el tercer. Tot i aquestes variacions, el número de persones afiliades en el sector es manté relativament estable en els darrers 8 trimestres observats.

La població afiliada del sector turístic suposa el 9,7% de la població ocupada del sector serveis i el 6,7% del total de la població ocupada del Baix Llobregat en el darrer trimestre de 2009. Si es comparen aquestes xifres amb les observades al conjunt de Catalunya i província de Barcelona, el pes del sector turístic en el conjunt dels sectors econòmics a la comarca és inferior.

La població ocupada al sector turístic a la comarca representa el 12,5% del total de la província i el 8,9% del total de Catalunya.

Gràfic 2. Evolució de l'afiliació (assalariada i autònoma) en activitats turístiques. Baix Llobregat

Font: OC-BL, a partir de dades de l'INSS

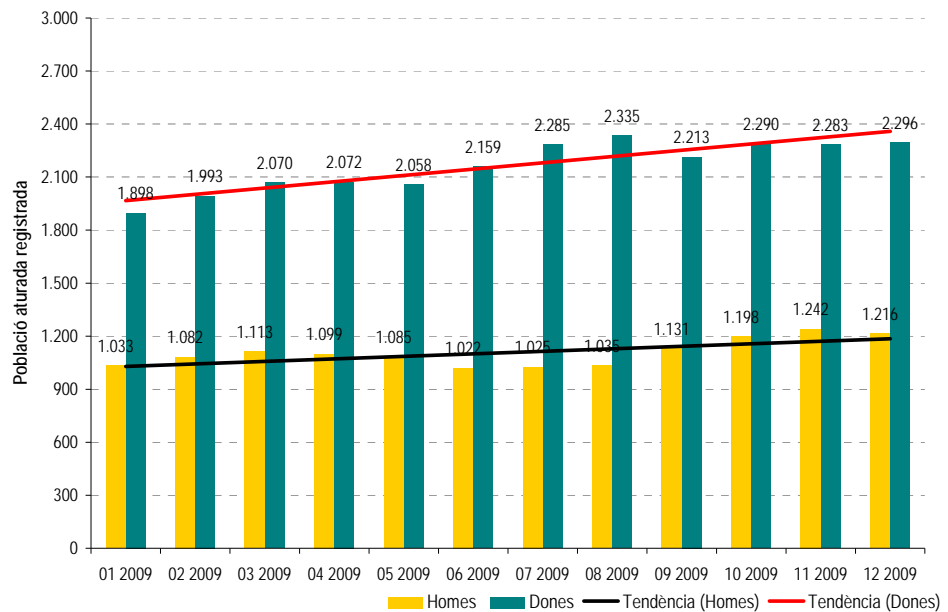
Distribució per sexes de la població ocupada.

L'aproximació de la distribució de la població ocupada en el sector turístic segons sexes, només es pot produir mitjançant les dades de contractació i atur registrat ja que no es publiquen dades de població afiliada desagregada per sexes.

La proporció de contractes signats per dones en les activitats turístiques, supera el 50% en el 2009 a la província de Barcelona. Tot i això, no es pot concloure, per aquest indicador, que el conjunt de les activitats turístiques sigui un conjunt feminitzat, donat que si es compara aquesta proporció amb la del total de la contractació (conjunt de tots els sectors productius), la diferència és gairebé inexistente.

Si es mira per la banda de l'atur registrat però, es veu com les persones aturades en el 2009 del Baix Llobregat que tenien una ocupació anterior relacionada amb el sector turístic eren principalment dones (el 66%). A continuació es presenten les dades dels darrers 12 mesos per tal de comprovar la presència o absència de fenòmens estacionals en el comportament de l'atur registrat en el sector turístic. Tot i mostrar una tendència ininterrompudament creixent des de gener de 2009, es mostren petits descensos segons mesos i sexe observats. Així, mentre entre els homes, el descens de l'atur s'observa en els mesos de juny a agost (coincidint amb l'època estival), entre les dones el descens s'observa en els mesos de maig i setembre.

Gràfic 3. Evolució de l'atur registrat per sexe activitats turístiques. Baix Llobregat

Font: OC-BL, a partir de dades del Departament de Treball

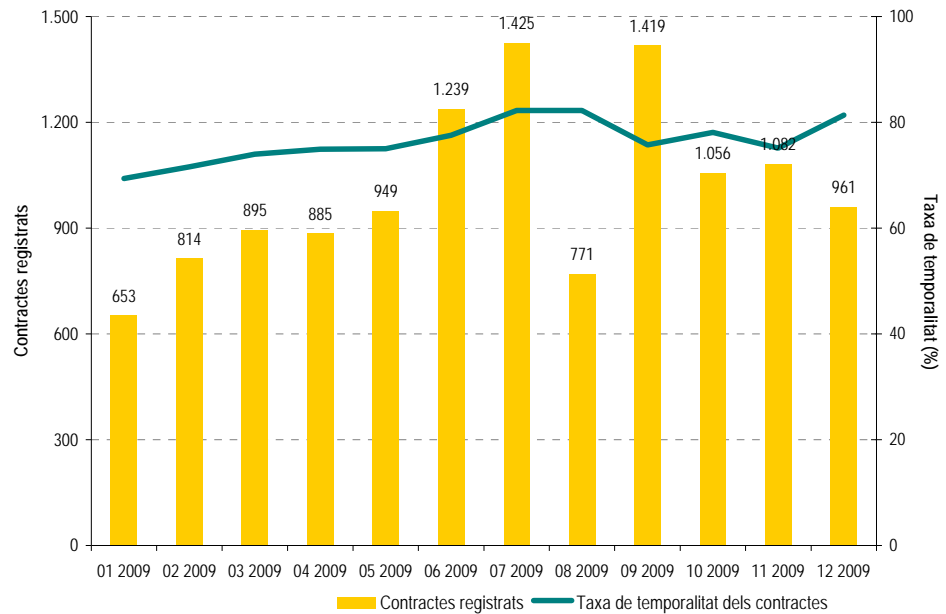
Estacionalitat de la contractació.

El fenomen de l'estacionalitat encara és més present en el registre de contractes realitzats en el sector turístic al Baix Llobregat. Així, al llarg del 2009, els mesos de juny, juliol i setembre van ser els que més contractes van registrar (superant els 1.000 contractes signats per mes)². En quant a la temporalitat d'aquests contractes, les puntes on es troba una major proporció de contractes temporals

² En aquest punt cal aclarir que la disminució observada del nombre de contractes signats en el mes d'agost no respon a la disminució real de contractes signats sinó a altres fenòmens. Així, una part dels contractes signats en el mes d'agost es reflecteixen en els registres del mes de setembre.

són als mesos de juliol, agost i desembre (responent, en part, als mesos de major demanda de personal en el sector turístic).

Gràfic 4. Evolució de la contractació registrada activitats turístiques. Baix Llobregat

Font: OC-BL, a partir de dades del Departament de Treball

Expedients de regulació d'ocupació.

Un indicador per mesurar l'activitat i la salut d'un sector econòmic són els expedients de regulació d'ocupació autoritzats. Així, durant el 2009 es van autoritzar 12 expedients de regulació d'ocupació, que van afectar a 178 persones en el sector turístic (104 homes i 74 dones). Aquests expedients suposen el 2,2% del total d'expedients autoritzats en el 2009 a la comarca i el 0,4% del total de persones afectades. L'afectació dels expedients d'autorització del sector turístic en el total del sector serveis suposa el 6,7% dels expedients i el 5,1% de persones afectades.

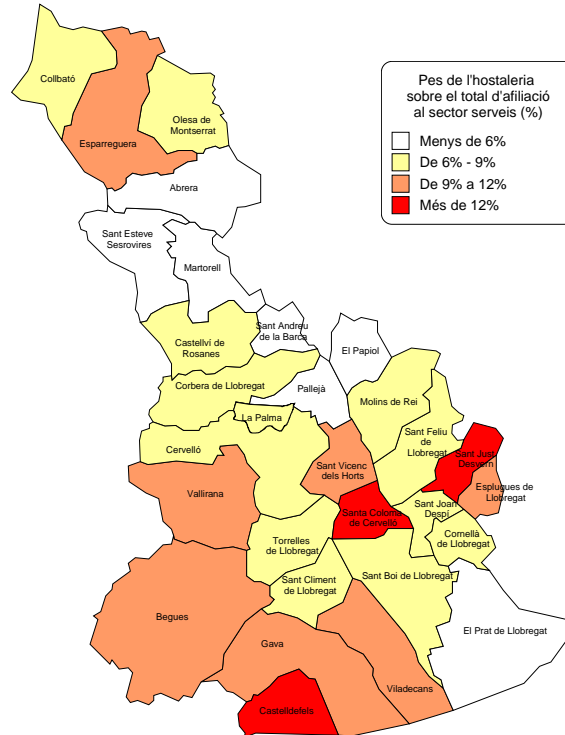
Respecte el 2008, els expedients de regulació d'ocupació autoritzats en el sector turístic van augmentar en un 33%, afectant a un 57,5% més persones. Aquest destacat augment de persones afectades s'observa, sobretot, en les dones on l'augment ha estat del 100%. Tot i això, la intensitat de creixement dels EROs en el sector turístic és molt inferior a l'observada en el conjunt dels sectors productius de la comarca on aquest creixement superava el 400%.

Distribució territorial de l'activitat turística.

Pel que fa a la distribució territorial de les activitats turístiques, es poden observar diferències per municipis tant pel que fa a la concentració de població que treballa en aquest tipus d'activitats, com pel que fa al pes que té el turisme sobre el total de la població que treballa a cada municipi. El mapa 2 representa la proporció de població ocupada a l'hostaleria sobre el total de població del sector terciari de cada municipi. Cal dir però que poden haver municipis que tinguin un volum important de llocs de treball en activitats turístiques però que tinguin altre tipus d'activitats de serveis que facin disminuir el pes percentual sobre el total, com és el cas per exemple del Prat de Llobregat. El mapa 3 matisa aquest aspecte donant la distribució territorial dels llocs de treball en activitats turístiques, a on la intensitat de punts significa una major concentració d'aquest tipus d'activitat. Així, els municipis de la zona Delta de la comarca, especialment Castelldefels, i els

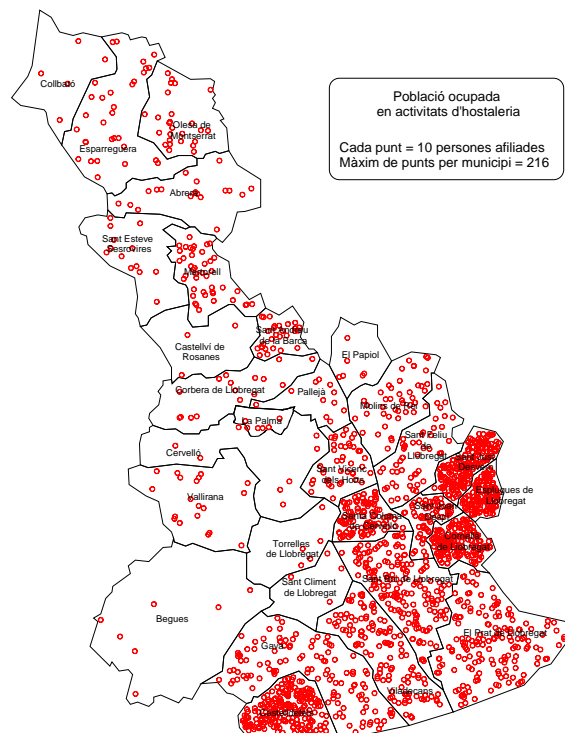
municipis de la zona Centre com ara Cornellà de Llobregat i els del seu voltant, són els que concentren més llocs de treball en aquest sector.

Mapa 2. Pes de l'hostaleria sobre el total d'afiliació del sector serveis. Baix Llobregat. 2009. (%)

Font: OC-BL, a partir de les dades de l'INSS

Mapa 3. Distribució de la població ocupada en activitats d'hostaleria. Baix Llobregat. 2009

Font: OC-BL, a partir de les dades de l'INSS

III. LES ACTIVITATS ECONÒMIQUES DEL SECTOR TURÍSTIC

1. Serveis d'allotjament

Què són?

Les categories que s'inclouen dins serveis d'allotjament corresponen al codi 55 de la Classificació Catalana d'Activitats Econòmiques (CCAEO9), són els hotels i allotjaments similars, allotjaments turístics i altres allotjaments de curta durada, càmpings i altres tipus d'allotjaments.

Pes en el sector turístic

La importància dels serveis d'allotjament en el conjunt del sector turístic és major en el conjunt de Catalunya que a la comarca del Baix Llobregat. Així, mentre a Catalunya el 9% dels centres de cotització del sector turístic corresponien als serveis d'allotjament, al Baix Llobregat aquests eren del 3,6%. Mentre el 5,6% del total de la població ocupada del sector turístic de la comarca ho estava en els serveis d'allotjament, a Catalunya aquesta proporció es situava en el 15,7%.

Taula 4. Activitat econòmica de serveis d'allotjament. Baix Llobregat. 4T 2009

	n	Variació anual		% / total activitats hostaleria i turisme	% / total sector serveis
		Absoluta	Relativa (%)		
Centres de cotització	73	-1	-1,4	3,6	0,5
Població assalariada	944	-99	-9,5	7,0	0,6
Població autònoma	81	3	3,8	1,6	0,2
Total població afiliada	1.025	-96	-8,6	5,6	0,5

Font: OC-BL, a partir de dades de l'INSS

Evolució i estacionalitat

En quant a l'evolució anual dels components que configuren l'estructura productiva dels serveis d'allotjament, disminueixen els centres de cotització i la població assalariada, mentre que augmenta en 3 persones la població autònoma. Respecte l'estacionalitat d'aquesta categoria i considerant les dades dels darrers 8 trimestres, és en els segons trimestres dels anys (juny) on s'observa el major volum de població afiliada en aquesta categoria. El pes dels serveis d'allotjament en el conjunt del sector turístic es manté estable en el període analitzat.

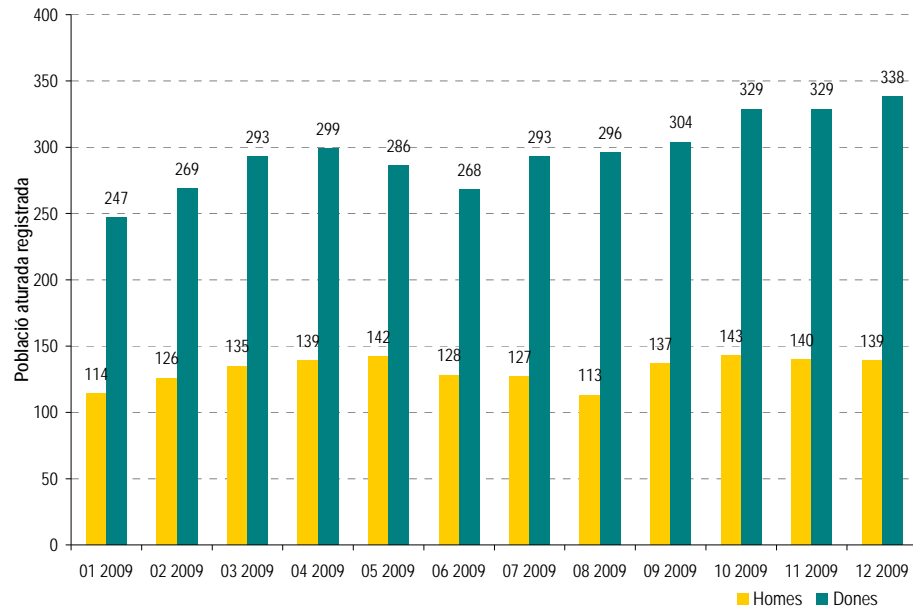
Autònoms i Assalariats

El 92% de la població afiliada en els serveis d'allotjament és assalariada. Aquest predomini de la població assalariada és constant al llarg del període analitzat, tot i amb això, és en el darrer trimestre observat (quart trimestre 2009) on la proporció de població autònoma és major (8% del total de la població afiliada en els serveis d'allotjament de la comarca).

Feminització i estacionalitat de l'atur

Considerant la distribució de persones anteriorment ocupades en aquesta categoria. El promig de persones aturades en el 2009 era de 428 les quals un 69,2% eren dones (aquesta asimetria en l'atur és la mateixa que l'asimetria observada en la contractació).

Gràfic 5. Evolució de l'atur registrat per sexe de serveis d'allotjament. Baix Llobregat

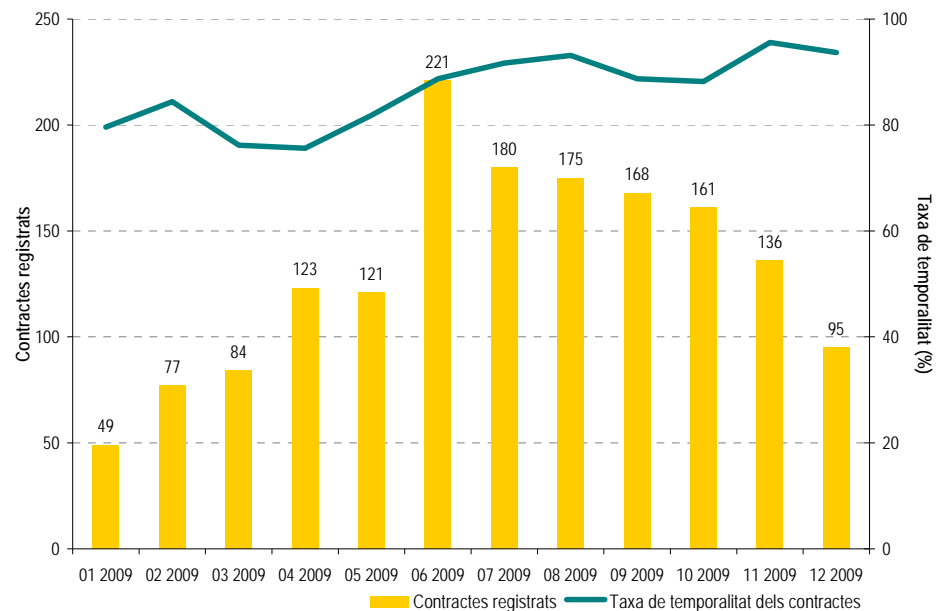

Font: OC-BL, a partir de dades del Departament de Treball

Contractació i temporalitat

Els mesos del primer trimestre de l'any foren els que menys contractes registraren. En canvi, el mes juny ha estat el que ha signat més contractes (221) en els serveis d'allotjament. Respecte a la temporalitat d'aquests contractes, aquesta és significativament superior a l'observada en el conjunt del sector turístic (si en el total del sector la temporalitat era del 81,4% en serveis d'allotjament aquesta és del 93,7%).

Gràfic 6. Evolució de la contractació registrada de serveis d'allotjament. Baix Llobregat

Font: OC-BL, a partir de dades del Departament de Treball

2. Serveis de menjar i begudes

Què són?

Les categories que configuren serveis de menjar i begudes corresponen al codi 56 de la Classificació Catalana d'Activitats Econòmiques (CCAEO9), són els restaurants i establiments de menjar, la provisió de menjars preparats per a celebracions i altres serveis de menjars i establiments de begudes.

Pes en el sector turístic

Els serveis de menjar i begudes és la categoria de més importància en el sector turístic. En el conjunt de Catalunya el 87% dels centres de cotització del sector turístic corresponien als serveis de menjar i begudes, al Baix Llobregat aquests eren del 93%. Mentre el 92% del total de la població ocupada del sector turístic de la comarca ho estava en els serveis de menjar i begudes, a Catalunya aquesta proporció es situava en el 80%. Així, el pes dels serveis de menjar i begudes en el conjunt del sector turístic és menor en el conjunt de Catalunya que a la comarca del Baix Llobregat.

Taula 5. Activitat econòmica de serveis de menjar i begudes. Baix Llobregat. 4T 2009

	n	Variació anual		% / total activitats hostalera i turisme	% / total sector serveis
		Absoluta	Relativa (%)		
Centres de cotització	1.868	-27	-1,4	93,1	12,0
Població assalariada	12.121	-663	-5,2	90,2	8,0
Població autònoma	4.695	-49	-1,0	95,6	12,4
Total població afiliada	16.816	-712	-4,1	91,6	8,9

Font: OC-BL, a partir de dades de l'INSS

Evolució i estacionalitat

En quant a l'evolució anual de l'estructura productiva dels serveis de menjar i begudes, disminueixen tots els seus components, destacant, en gran mesura, la població assalariada (respecte el 2008 la població assalariada en el servei de menjar i begudes va disminuir en 663 persones). Al conjunt de Catalunya, en canvi, els centres de cotització van augmentar en 38 i el conjunt de població afiliada, tot i disminuir, ho va fer amb menor intensitat que al Baix Llobregat.

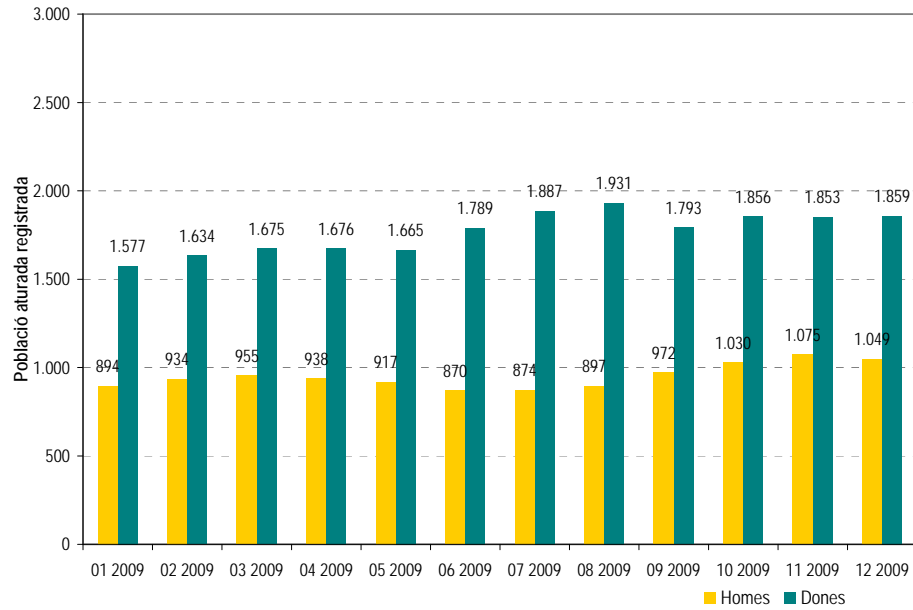
Autònoms i Assalariats

Més del 70% de la població ocupada en serveis de menjar i begudes és població assalariada. En els darrers 8 trimestres, la proporció autònoms i assalariats s'ha mantingut estable.

Feminització i estacionalitat de l'atur

El 65% de les persones aturades ocupades anteriorment en els serveis de menjar i begudes eren dones. A diferència dels serveis d'allotjament, gairebé no s'observa estacionalitat en l'atur.

Gràfic 7. Evolució de l'atur registrat per sexe de serveis de menjar i begudes. Baix Llobregat

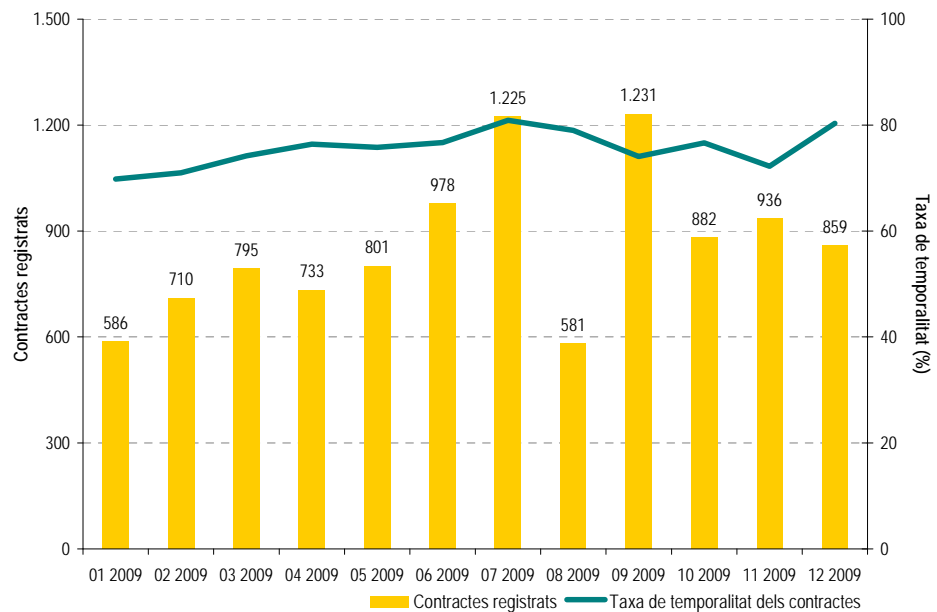

Font: OC-BL, a partir de dades del Departament de Treball

Contractació i temporalitat

Va ser als mesos de juliol i setembre que es van signar més contractes al llarg del 2009 a la comarca. La mitjana de contractes temporals en els serveis de menjar i begudes va ser del 76%.

Gràfic 8. Evolució de la contractació registrada de serveis de menjar i begudes. Baix Llobregat

Font: OC-BL, a partir de dades del Departament de Treball

3. Agències de viatges i operadors turístics

Què són?

Les categories que s'engloben dins d'agències i operadors turístics corresponen al codi 79 de la Classificació Catalana d'Activitats Econòmiques (CCAEO9), són les activitats de les agències de viatges i operadors turístics i altres serveis de reserves i activitats que s'hi relacionen.

Pes en el sector turístic

Les agències de viatges i els operadors turístics són els serveis amb menys pes del sector turístic. En el conjunt de Catalunya el 4,2% dels centres de cotització del sector turístic corresponien a les agències de viatges i operadors turístics. Al Baix Llobregat, aquests eren el 3,2%. Mentre el 3% del total de la població ocupada del sector turístic de la comarca ho estava en les agències i operadors turístics, a Catalunya aquesta proporció es situava en el 5%. Així, el pes de les agències i operadors turístics en el conjunt del sector turístic és major en el conjunt de Catalunya que a la comarca del Baix Llobregat.

Taula 6. Activitat econòmica d'agències i operadors turístics. Baix Llobregat. 4T 2009

	n	Variació anual		% / total activitats hostaleria i turisme	
		Absoluta	Relativa (%)		% / total sector serveis
Centres de cotització	65	-7	-9,7	3,2	0,4
Població assalariada	377	-60	-13,7	2,8	0,2
Població autònoma	136	-7	-4,9	2,8	0,4
Total població afiliada	513	-67	-11,6	2,8	0,3

Font: OC-BL, a partir de dades de l'INSS

Evolució i estacionalitat

Tant a la comarca com al conjunt de Catalunya han disminuït els centres de cotització i la població afiliada a les agències i operadors turístics. Aquest descens, però, ha estat molt més acusat al Baix Llobregat.

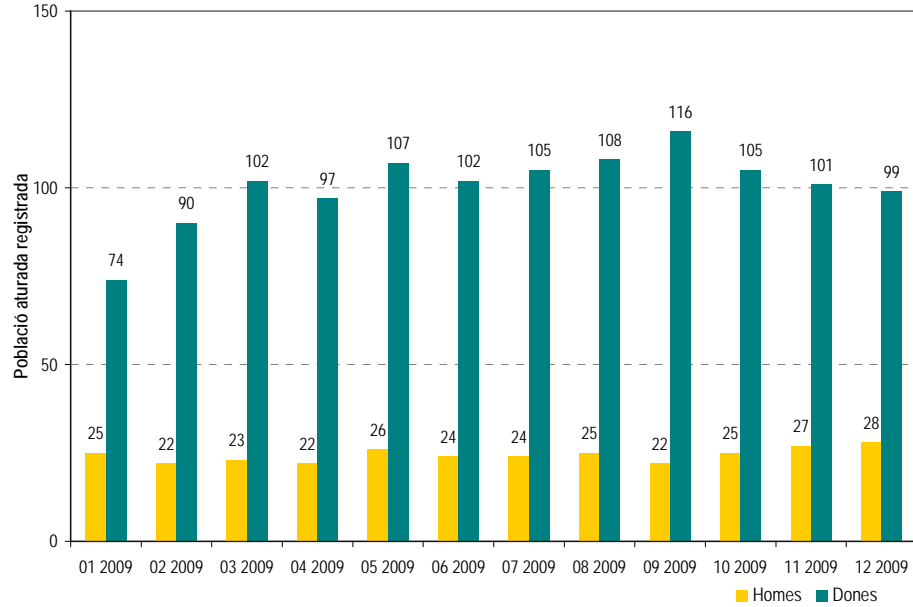
Autònoms i Assalariats

Més del 70% de la població ocupada en agències de viatges i operadors turístics és assalariada. En el quart trimestre de 2009 la proporció de població autònoma era del 26,5% del conjunt de la població ocupada.

Feminització i estacionalitat de l'atur

El 80,4% de les persones aturades anteriorment ocupades en les agències de viatges i operadors turístics eren dones. No s'observa estacionalitat en l'atur.

Gràfic 9. Evolució de l'atur registrat per sexe d'agències i operadors turístics. Baix Llobregat

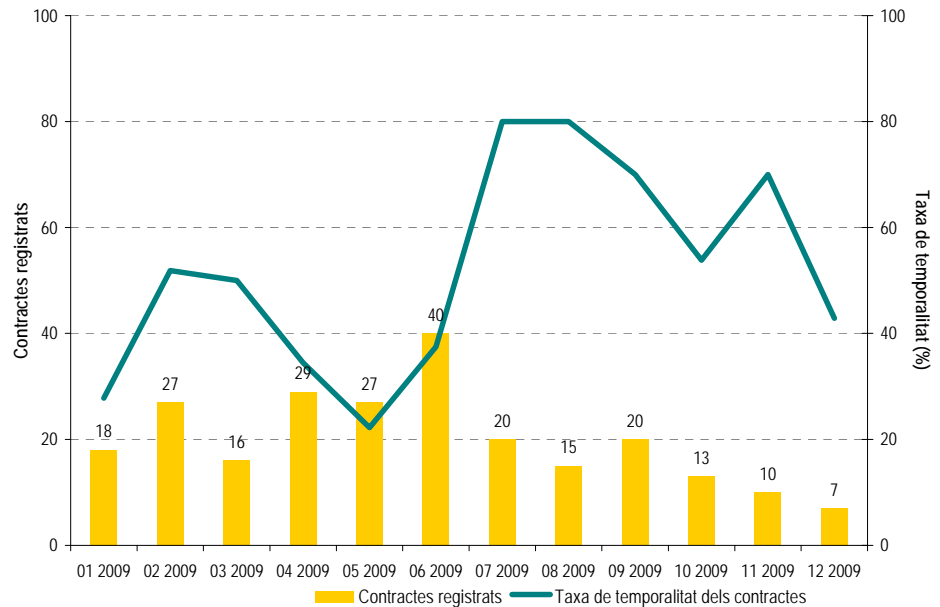

Font: OC-BL, a partir de dades del Departament de Treball

Contractació i temporalitat

El mes de juny ha estat el que més contractes es van signar al llarg del 2009 a la comarca. Si en el primer semestre de l'any les taxes de temporalitat de la categoria agències i operadors turístics no superava el 60% (situant-se per sota de la mitjana dels contractes de la comarca), en el segon semestre, la temporalitat augmenta significativament (arribant al 80% en els mesos de juliol i agost).

Gràfic 10. Evolució de la contractació registrada d'agències i operadors turístics. Baix Llobregat

Font: OC-BL, a partir de dades del Departament de Treball

IV. CONCLUSIONS

Des del darrer trimestre de 2008, l'Observatori publica els informes trimestrals d'ocupació hotelera on es sintetitza la informació resultant de les enquestes d'ocupació que s'envien mensualment a tots els establiments hotelers de la comarca. En aquests informes es publica informació referent a l'oferta i demanda dels establiments hotelers i apartaments del Baix Llobregat.

Per completar aquesta informació i continuar amb l'estudi i anàlisi del sector turístic es va considerar la realització d'un informe del sector que estigués més centrat en dades econòmiques i de mercat de treball, per tal d'aproximar-se al paper del turisme en l'economia de la comarca.

Segons les dades d'aquest informe, el 9,5% del Producte Interior Brut del sector serveis del Baix Llobregat correspon a l'hostaleria. El 6,7% del total de la població ocupada en el 2009 ho estava en el sector turístic. En quant a la incidència de la crisi econòmica en el sector, tot i observar una disminució de l'estructura productiva, un augment de l'atur i una disminució de la contractació, aquesta disminució ha estat més atenuada que l'observada en el conjunt de les activitats econòmiques del Baix Llobregat.

Si es comparen aquestes dades amb les observades en el conjunt de Catalunya, s'observa com el pes de l'hostaleria a la comarca és menor, tant respecte al Producte Interior Brut de la comarca com en la població ocupada en el sector turístic. No cal oblidar, però, la dimensió de la comarca (una de les més poblades de Catalunya) i la complexitat i diversitat de la seva economia (on el pes de serveis en el PIB és inferior al conjunt de Catalunya i indústria i construcció tenen un pes superior).

Respecte les activitats concretes del sector turístic: serveis d'allotjament; serveis de begudes i agències de viatges i operadors turístics, són els serveis de menjar i begudes les que tenen més pes a la comarca en quant a població ocupada.

En l'observació del conjunt de Catalunya, els pesos d'aquestes activitats no són els mateixos que en el cas de la comarca: en l'àmbit català, els serveis d'allotjament i agències de viatges incrementen el seu pes respecte el de serveis de menjar i begudes, tot i que aquesta continua sent l'activitat amb major pes de població ocupada.

En resum, el sector del turisme és un dels principals motors de l'economia espanyola i catalana, i el seu paper adquireix cada cop més rellevància a escala mundial. La comarca del Baix Llobregat, tot i tenir una importància menor en aquest sector en comparació amb altres zones del territori català, concentra més de 18.000 llocs de treball en activitats d'aquest sector, sense tenir en compte les activitats relacionades. Això suposa un 12,5% del total de llocs de treball de la província de Barcelona i un 8,9% del total de Catalunya.

A continuació s'adjunten les referències dels documents emprats per a la realització de l'informe que poden servir de referència per a l'aproximació al paper del sector turístic en l'economia. Incloem també l'enllaç a les ponències del darrer forum Exceltur: "Retos y perspectivas de recuperación turística 2010/2011".

BIBLIOGRAFIA

- Cambra de comerç de Barcelona: *Impacte socioeconòmic del turisme al Berguedà. 2008.*
- Costa,A.; Gomà,C.; López, X. (Idescat): "Indicadors de posició competitiva del turisme a Catalunya". Nota d'economia 83-84.1r quadrimestre 2006.
- [Comissió Europea: "Una nueva política turística en la UE: hacia una mayor colaboración del turismo europeo" COM \(2006\)134.](#)
- Comité de las Regiones ECOS-IV-033. Dictamen: "La correlación entre el mercado de trabajo y las necesidades regionales en el sector turismo" (CDR 83/2009).
- [Eurostat: Tourism statistics.Eurostat pocketbooks. 2008 edition.](#)
- [Eurostat: Panorama on Tourism. 2008 edition.](#)
- [Excelltur: "Perspectivas turísticas. Balance empresarial 2009 y perspectivas 2010" num 31.](#)
- [Fundación OPTI: "Estudio de prospectiva del sector turismo. Escenarios de demanda global y tendencias tecnológicas."](#)
- Pena, L. : "El uso de los registros administrativos en el análisis del turismo". Article elaborat per al seminari internacional: "El papel de los registros administrativos en relación con el análisis social y económico y el desarrollo del sistema estadístico nacional". Madrid 2006, Instituto de Estudios Fiscales.
- World Tourism Organization (UNWTO): *Tourism and Economic Stimulus. Initial Assessment, Update July 2009.*
- World Tourism Organization (UNWTO): *Panorama del turismo internacional 2010.*

Articles:

- "El turismo, ¿clave del nuevo modelo productivo?" José Luis Zoreda, publicat al suplement *Negocios* del diari *El País* (17/01/2010)
- "La aportación del turismo al PIB español se reduce un 5,6%" article publicat a *La Vanguardia* (19/01/2010).

Altres enllaços recomanats:

[5º Forum Excelltur: "Retos y perspectivas de recuperación turística 2010/2011". Recull de vídeos, programa de les diferents ponències i debats.](#)